

KRÓNIKA

MŰVELŐDÉSI RENDEZVÉNYEK A PÁRTKONGRESSZUS TISZTELETÉRE. A Jugoszláv Kommunista Szövetség június 20-*a* és 24-e között megtartott XI. kongresszusa tiszteletére Belgrádban és az ország más városában is számos művelődési rendezvényt tartottak. A pártkongresszus elbűstéjén Belgrádban — a tévé helyszíni közvetítésben tolmácsolta — három ismert zeneszerzőnk, Rudolf Bruči, Zoran Hristić és Borisz Papandopulo egy-egy művének ősbemutatójára került sor. Az újvidéki Rudolf Bruči Csillagos hajó című műve tulajdonképpen zenei kollázs jeles költőink, többek között Jovan Popović, Ivan V. Lalić, Gál László, Miodrag Pavlović, Stevan Raičković, Vasko Popa és Jure Franičević-Pločar verseire. A zeneművet a Belgrádi Rádió-Televízió szimfonikus zenekara és vegyes kara adta elő Miroslav Čangalović szólójával, Oskar Danon vezényletével. Miroslav Čangalović (basszus) és Radmila Smiljanić (szoprán) szólaltatta meg Zoran Hristić zeneszerző ugyancsak költők, Bran-ko Miljković és Dragomir Brajković verseire komponált, Az igazság nevében című zeneművét, majd pedig a Jugoszláv Néphadsereg kórusa és szimfonikus zenekara bemutatta Pa-pandopulo. Ünnepi köszöntőjét.

A Sava kongresszusi palotában a kongresszus tiszteletére kép- és könyvkiállítás nyílt. A képzőművészek szövetsége a háborúban készült alkotásokból rendeztek tárlatot, míg a könyvkiállítás anyagát a X. kongresszus óta megjelent, elsősorban marxis-

ta kiadványok képezték. A kiállítás törzsanyagát a Josip Broz Tito írta, illetve a róla szóló könyvek alkották.

A jugoszláv kommunisták legjelentősebb összefüvetele tiszteletére a Vajdasági Íróegyesület, az újvidéki írók közössége és az Ifjú Zenebarátok Vajdasági Egyesülete nagyszabású hangversennyel egybekötött irodalmi estet tartott a Rádió M-stúdiójában, amelyen tartományunk nemzeteinek és nemzetiségeinek írói, Miroslav Antić, Bohus Paljo, Deák Ferenc, Fehér Ferenic, Milorad Grujić, Gyura Latyák, Ion Markovićan, Pavle Mućai, Gyura Papharhai, Ivo Popić, Pavle Popović, Florica Stefan, Nedeljko Terzić, Urban János és Pero Zubac léptek fel. Az est zenei részében Eugen Gvozdenović és Gordana Marjanović zongoraművész, Adela Marušević operaténésznő, Varga István csellós és az újvidéki Žarko Zrenjanin Általános Iskola énekkara lépett fel.

A kongresszust megelőző hetekben jelent meg könyv alakban az ország nemzeteinek nyelvén, valamint magyar és albán nyelven a *Jelentés a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek és a JKSZ Központi Bizottságának a JKSZ tizedik és tizenegyedik kongresszusa közötti munkájáról* című könyv és még négy kongresszusi dokumentum. A magyar kiadást a Forum Könyvkiadó készítette és ugyanez a kiadó hamarosan két kötetben — ugyancsak magyar nyelven — közzéteszi a JKSZ XI. kongresszusának dokumentumait. Az egyik Josip Broz Titónak, a JKSZ

elnökének beszámolóját és a két kongresszusi határozatot, a másik pedig a JKSZ Központi Bizottságának, a Felügyelő és a Statútumügyi Bizottságának, valamint mind a hat kongresszusi bizottságnak a jelentését és a többi kongresszusi dokumentumot tartalmazza.

ANIMÁCIÓS FILMFESTIVÁL ZÁGRÁBBAN. Június derekán Zágrábban megrendezték az animációs filmek sorrendben harmadik fesztiválját, amelynek eredményeit Ládi István a *Magyar Szóban* így összegezte: „... a fesztiváli műsor színessége és sokrétűsége ellenére sem nyújtott kivételes élményt, csupán tájékoztatott a helyzetről. Nem voltak olyan alkotások, amelyek új iskolát jeleznek. A fiatal és a tapasztalt alkotók egész sor jó filmmel szerepeltek, de nem volt közöttük olyan, amely fejezetet nyithatna az animáció történetében. Igaz, a filmek egyre komolyabbá válnak, de ez inkább a televízió kommerszialisával szembeni védekezést jelent, mintsem új törekvést. Egyesek válságot látnak ebben, mások csupán megtorpanást. Valószínűbb azonban, hogy egy természetes folyamatról van szó, amelynek következményei elkerülhetetlenek. Az animációs film annyira szerethető, hogy ma már csak filmről és alkotásokról és nem általános tendenciáról vagy tendenciákról lehet beszélni.” A fesztiváli műsor több mint felét fiatalok, többnyire kezdő rendezők filmjei alkották. Ezekről a filmekről a kritikus megállapítja, hogy „a fiatalokat elsősorban az animáció lehetőségei, a forma gazdagsága érdekli, a festészeti és grafikai kvalifikáció kötik le a figyelmüket. A vizuális hatást a mondanivaló fölé emelik. Jankovics Marcell, a jeles magyar rajzfilmrendező találatosan jegyezte meg, hogy »elragadja őket a mozgás öröme«. A fiatal alkotók jó része

képzőművészként indult, s megelégednek arról, hogy a tárlatlátogatók olyan esztétikai ismeretekkel rendelkeznek, amilyent nem lehet elvárni a mozinézők többségétől.”

A zágrábi fesztivál egyébként hazai sikert hozott, a jugoszláv rendezők két első helyet is szereztek, de általános vélemény szerint a díjazott filmek sem haladták meg a versenyfilmek átlagos színvonalát.

VITKOVICS-KONFERENCIA ÚJVIDÉKEN. Vitkovics Mihály, a szerb —magyar költő és meseíró születése kétszázadik évfordulója alkalmából A Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete június 6-án Vitkovics-konferenciát tartott Újvidéken. A bölcsészkar tudományos értekezleten nyolc irodalomtörténész referátuma hangzott el: Sziklai László *A kétnyelvű költészet Kelet-Közép-Európában*, Fried István *Vitkovics és a kelet-közép-európai klasszicizmus*, Póth István pedig *Pest és Buda mint szerb kulturális központ* című tanulmányát olvasta fel. Vujicsics D. Sztóján értékelésének témája *Vitkovics, a szerb író*, Sulc Magdalena *Vitkovics és Vuk*, Milorad Pavić pedig *Vitkovics saphói versszaka*. *Vitkovics: A költő regénye* volt a címe Bori Imre, *Vitkovics Mihály és Eger* viszont Lőkös István szakdolgozatának. Őzre a Magyar Tudományos Akadémia is rendezte Vitkovics emlékének szentelt tanácskozást, a költő szülővárosában, Egerben.

EMLEKEZÉS B. SZABÓ GYÖRGYRE. Az ötvenes évek legjelentősebb jugoszláviai magyar irodalomtörténésze, a művészeti és kulturális gondolkodásunkat gyökeresen megváltoztató esztétára, az irodalom- és tudománypolitikusra, tanszékalapító tanárra és képzőművészre, B. Szabó Györgyre (1920—1963) emlékeztek A

Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete, valamint az író munkatársai, barátai és tanítványai, halálának tizenötödik évfordulóján. A június 14-i koszorúzáson dr. Szeli István, az Intézet igazgatója szólt a fiatalon elhunyt tudós sokoldalú munkásságának értékeiről, s mutatott rá művelődési életünknek azokra a már megvalósult vagy éppen megvalósuló eredményeire, amelyeket B. Szabó György tűzött feladatul, mint például a tudósképzés, a szótárkészítés vagy bibliográfia-írás.

KÉT DOKTORI ÉRTEKEZÉST VÉDTEK A TANSZÉKEN. Az újívidéki Bölcsészettudományi Karon az elmúlt hónapban megvédte doktori értekezését Vajda József magiszter, a szabadkai Tanárképző Főiskola tanára és Káich Katalin magiszter, a Hungarológiai Intézet tanársegéde. Vajda József disszertációjának témája a magyar és a szerbhorvát lokális esetenrendszer konstruktív elemzése, míg Káich Katalin művelődéstörténeti témát dolgozott fel Vajdasági szabad líceumok 1890 és 1918 között című szakdolgozatában.

GION NÁNDOR NEVEN-DIJAT KAPOTT. A *károkatonák még nem jöttek vissza* című ifjúsági regényéért Gion Nándor elnyerte a Szerbiai Oktatási és Gyermekevédelmi Szövetség irodalmi díját, a Neven-díjat. Gionnal együtt az idén Milena Jovović, Mihajlo Kovač és Pavel Mučaji, a jugoszláviai magyar írók közül a múltban eddig Bogdánfi Sándor, Brasnyó István, Deák Ferenc, Jung Károly és Németh István részesült ebben az elismerésben.

GOBBY FEHÉR DRÁMÁJA A GYULAI VÁRSZÍNHÁZBAN. A romániai, szlovákiai és jugoszláviai magyar drámairodalomnak szenteli idej műsorának jelentős részét a Gyulai

Várszínház, ezenfelül pedig a magyar, román, szlovák és szerb színházművészetnek, olvashattuk Sík Ferenc, a Várszínház művészeti vezetője nyilatkozatában, amelyet a *Népszabadság*-nak adott. A Várszínház, hagyományaihoz híven, ezúttal is történelmi drámákat állít a színpadra, de a hazai szövegekre készült előadások mellett három külföldi magyar író történelmi drámája is helyet kapott a műsorban. A jugoszláviai magyar drámairodalmat Gobby Fehér Gyula A budaiak szabadsága című műve képviseli, amelyet ifj. Szabó István rendez. Nálunk ezt a darabot A szabadság pillanata címmel járszotta a Szabadkai Népszínház. Harag György, a marosvásárhelyi színház rendezője a romániai magyar drámairodalom jeles darabját, Székely János Caligula helytartóját viszi színre, míg a szlovákiai magyar drámairodalmat Márai Sándor A kassai polgárok című darabja képviseli. A vár lovagtermében egy-egy román, szlovák és szerb nyelvű monodramát is előadnak. Gobby Fehér drámájának bemutatója folyóiratunk megjelenésekor, július 22-én lesz.

A JUGOSZLÁVIAI RUSZINOK LETT NYELVEN. A Lett Szovjet Szocialista Köztársaságban megjelenő irodalmi folyóirat, a *Literatura i umetnost* februári számában jugoszláviai ruszin költők verseiből közöl válogatást. Nalkola Kocsis, Julijan Tamás, Gyura Papharhaji, Mirosláv Sztriber és Angelina Prokop verseit közli Knutz Szukujenieszk szovjet irodalomtörténész tanulmánya kíséretében. A ruszinok és költészetük című tanulmány a vajdasági nemzetség irodalmának fejlődési ívét vizsgálja, és értékelő költészetüket. A jugoszláviai ruszinoknak az utóbbi néhány évben ez már az ötödik bemutatkozása szovjet irodalmi folyóiratokban.